

Կորեացին

հեռանակ՝ Լուն Խեչոյան

Վազոնի թախտին արաքի նման ծալապատիկ նստած, պատուհանից դուրս,
ցերեկվան ու գիշերվան նայելով՝ երեսուն վեց ժամ ձամփա գնացի:

Իմ հեռանալու վեցերորդ ամսին՝ գիշերվա ժամը չորսին, վեր թռա քնից.
անձրեւը ցնցում էր տնակը: Մթան միջով անցնող խոշոր կաթիլների արագընթաց
զարկը, հողը ցնցելը, հողի հետ՝ տնակը, տնակի հետ սե շանն ու թիթեղյա տանիքը
ծեծելը միայն առաջին օրերին էր անսովոր, ցերեկվա ծանր աշխատանքից հետո մեր
քունը քանի գնում, ինքնամոռաց ուշագնացության էր նմանվում:

Ոտքերս կախեցի մահճակալից, մթան մեջ հենց աշքերս բացեցի, արդեն գիտեի
կին ուզելս: Միտքս շուկայի գիշերային սրճարանի կանանց մասին էր: Նրանք ժամը
մեկիներկուսին զարեցրից արդեն արբած էին լինում, սկսում էին հաճախ վազել
կամրջի տակ՝ պայզելու: Այդ ձանապարհին կարելի էր վարձել նրանց: Մտածեցի
սրճարանի դռանը հանդիպած՝ դեմի ատամները փտած, կիսաշարդ կնոջ մասին, երբ
քիչ էր մնում՝ քան ոռովով գնայի նրա մոտ:

Դրանից հետո գիշերները գործատեր հայի մոտից հաճախ էի փախչում
շուկայի սրճարանը:

Մուկվայում, ամեն քայլափոխի միլիցիոներները փաստաթուղթ են ստուգում,
երկրի թշնամուն են որոնում: Արդեն շատ հեռվից, շուրջը լորակի մի հայացքով,
նրանց դարանանման ընտրած դիրքը գիտեմ, գիտեմ՝ որտեղից է դուրս գալու:
Սեղմելու է մետրոյի մուտքի դռներին, պատերի մութ անկյուններին, փոստի
գովազդային վահանակին, պատկերասրահի անցուղու բազրիներին: Ինչքան
հեռանում եմ, ինքն էլ է գալիս: Լայնատարած փողոցներում հոսում են մեքենաները,
մարդիկ: Մել: Աղմուկի մեջ եմ, վնգում է ներս զվահոցն այդ դեղին: Լիալուսնի ամբողջ
առաջին քառորդը անձրեւելու է: Պատահում է՝ հնարավոր չել խուս տալ, գործատեր
հայի կեղծ կնիքով իմ գրանցման մասին տեղեկանքն եմ ցույց տալիս: Եթե սուտը
բացում, կաշառք են ուզում՝ իբրև տուզանք: Պետք է ասեմ. «Շինարար եմ, մի տարի
է՝ աշխատում ենք, դեռ աշխատավարձ չենք ստացել, խղճացեք»: Գործատեր հայն է
սովորեցրել այդպես խոսել, ասել է. «Դա էլ որ չանցնի, կգնաք մի վեց ժամ կնստեք
բաժնի խցում, հետո բաց կթողնեն, պահեն ի՞նչ պիտի անեն»:

Ինքը մեզ փակ «Ուազով» էլ տանում է աշխատանքի՝ ժամը վեցին: Վարորդը եւ նրա կողքին նստածը պիտի ճանապարհաշխնարարի հազուստով լինեն, այդպես ստուգումները քիչ հավանական են: Հացը հենց փողոցում են տալիս, քան հոգով՝ միանման նարնջազույն ժիշտներով, հուլունքաշարի նման ձգվել ենք մայթին, ծնկների վրա, թղթե ափսեներից ուտում ենք անալի, գունդգունդ սառը մակարոնը, քրթներիս թացը վերվեր քաշելով՝ նայում ենք գույնզույն անձրեւանոցներով անցնողարձող կանանց քայլվածքին, նրանց մասին ըղձալի դատողություններ անում:

Մանր, չնկատվող անձրեւի թացով թրջվում է քաղաքը:

Այդ ճաշից հետո գործատեր հայր, միայն հաց ու ջրով, մինչեւ տասնմեկը տասներկուսը աշխատեցնում է, երբեմն նաև ամբողջ գիշերը, ասում է. «Խոս չենք թողնի ասֆալտը «Կամազի» շալակին սարի, – ասում է, – ով դժգոհ է, ով չի ուզում փող աշխատի, թող թողնի եռանա»: Ինձ ասում է. «Դե, ել զնա, բոլ եղավ: Չեմ հասկանում ինչի՞ց ես դժգոհ: Հաց չունեիր, տուն չունեիր, փող չունեիր, գրանցում չունեիր, փողոցից վերցրի, բերի, են ել ֆլեյտայիդ խարնվեցի, դեռ պարզ ել չի, նվազել զիտե՞ս, թե չէ, վեց ամսվա մեջ քո ֆլեյտան անզամ կատվի նման չմլավեց, մի անզամ տուփից չհանեցիր, հունարը չզիտեիր, իսկ ես այդ տուփին խարնվեցի, տեսքդ ինտիլիզենտի տպավորություն էր տալիս: Հիմա տղերքին կասկածելի, չհավատալու բաներ ես ասում: Ինչո՞ւ ես տղերքին իմ դեմ հանում, – ասում է, – ֆլեյտադ վերցրու, դե, ել զնա»: Մի քանի օգնական էլ ունի՝ կոստյումների տակ, մեջքներին անօրինական զենք են կրում: Նրանք էլ են ասում. «Ֆլեյտադ վերցրու, դե, ել զնա»: Գործատեր հայր ծոցագրպանից մի քանի թղթադրամ է հանում, ասում է. «Առ: Ֆլեյտադ վերցրու, դե, ել զնա»: Չեմ վերցնում: Ասում է. «Ինձ համար մեկ է, վեց ամիս ես աշխատել, թե մեկ, այդքան է հասնում, չե՞ս ուզում, եդ էլ չենք տա, եւ ասում է, եւ հանկարծ չհոխորտաս, գրանցում էլ չունես, ինչ ասես կարող է պատահել թեզ հետ: Ես հիմա չեմ էլ կաս կածում, հաստատ զիտեմ՝ ֆլեյտա նվազել էլ չզիտես, թե չէ այս տեղերում ի՞նչ գործ ունեիր, դու ո՞վ ես: Հանկարծ չհոխորտաս, զիտե՞ս»:

Մի քանի օգնականները՝ մեկը «Ուազն» է վարում (մեզ աշխատանքի տանողբերողն է), մյուսը, որտեղ ապրում ենք, քաղաքի մյուս ծայրամասից ճաշն է բերում, են մյուսը՝ բանկից դրամ ստացողն է, բոլորով վրա են զալիս, ասում են. «Ֆլեյտադ վերցրու, շուտ արա, դե, ել զնա»:

Վրայիցս պոկում են նարնջազույն ժիշտը, մայթից հրում են [179] փողոց, ասում են. «Դե, ել զնա, եւ ասում են, եւ քո ի՞նչ գործն է, աշխատավարձ կտա՞նք, թե՝ չեզ հաց տալիս էինք, սովա՞ծ չեիր, ել ի՞նչ էիր ուզում»: Շուրբերիցս քաշում, ոսքերի տակ են զցում ծխախոտս: Ասում են. «Ֆլեյտադ վերցրու, դե, ել զնա»:

Մինչեւ փողոցի վերջը՝ տների շրջադարձին հասնելը մտածում էի՝ կարող է մատնեմ: Ետ նայեցի. տղաները քսան հոգով, նարնջագույն ժիշտներով պեծկլտում էին սեւ, նոր փոփած նավթահոտ ասֆալտի վրա:

Սառնարան, վազոնմեքենաներից ձուկը գիշերն են դատարկում: Կորեացին զբաղվում է արգելված ձկնատեսակների վերավաճառքով: Նրա սեփական տունը քաղաքի արվարձանում է: Մարդաբոյ, յոթանասունութասուն կիլոգրամանոց ձուկը բերում, զցում են այլումինե թիթեղով երեսպատված սեղանին, տակով էլեկտրական ջեռուցիչ է անցնում, հալոցքից ծովի, մեզի, աղի հոտ է տարածվում: Չորս հոգով՝ երկուսս մի կողմում կանգնած, երկուսը՝ մյուս, կտրատում ենք ձուկը: Շերտերը հինգինգ շարում՝ ցելոֆանե ծրաբների մեջ: Պայմանը մինչեւ լուսաբաց աշխատելն է: Կորեացին մեզ խոստացել է, կվճարի: Սեղանի մյուս կողմում կանգնածը եւ կողքինս ուկրախնացիներ են, նրանց էլ փողոցից է բերել, մյուսը՝ իմ դիմացինը, որ բարակ շերտերը ծրաբների մեջ է շարում, կորեացու աղջիկն է: Օրերով չի խոսում, անընդհատ ձեռներիս է նայում եւ իր գործն անում: Ժամը երկուսին գնում է քնելու:

Մենք ամբողջ գիշերն ենք աշխատում:

Կորեացու հարեւաններն անընդհատ հետեւում են նրան ու մատնում: Քնում ենք լույսը բացվելուց հետո, այզում՝ փայտե կոճղերի վրա դրված «Ուրալ» մեքենայի հերմետիկ թափքում: Կորեացին արկղավորված ձուկը վրավրա շարում է մեքենայի խցիկում, տանում է քաղաք՝ խանութպաններին բաժանելու:

Այդ ժամանակ էլ այզուց աննկատ դուրս եմ գալիս: Նենեն գնում է ոռուսաց լեզվի դասընթացների, հետեւում եմ: Թիկունքից սեռը չի ջոկվում՝ պատանեկան կլոր հետույք: Երկու կանգառ ենք անցնում, թեւանցուկ է անում: Փոքրիկ, պինդ ստինքը թեւս է շոշափում: Հայրն ուզում է նրան ասիական ծագում ունեցող ինչոր մեկի հետ ամուսնացնել, որը Բուդդային է հավատում եւ փող ունի:

Ինչ առնում է ճանապարհին, վայրկենապես ուտում եմ: Երկու գարեջուր է վերցնում: Իմ մշտական անփողությունը համարյա լացանում է ինձ: Ոչ մի գնով ֆլեյտան չեմ վաճառի: Նենեն ասում է. «Անզամ ձուկը կտրատելիս՝ մատներդ նվազում են, ես անընդհատ լսում եմ»: Համբուրում եմ ծոծրակը, միանգամից ընկնում եմ այս դեմքի, սեռը չնկատվող այս մարմնի, այս դեղինի, այս դեղին համի մաշ կի մեջ: Սիրտս խնդում է, մարմնիս մեջ իրաք են հաջորդում տաքն ու պաղը: Տեղ չկա, որ մենակ մնանք, ոչ մի ծածկի տակ չենք կարող գնալ: Ինքն էլ չգիտի:

Եկեղեցի ենք գնում, խցերից մեկում մոմ ենք վառում, համբուրվելիս՝ նկատում է հոգեւրականը, դիտողությունը շուրթերին՝ մեզ դուրս է անում: Թափառում ենք աղմուկի մեջ, վնգում է մեջու զվլոցն այդ դեղին, անցնում ենք փողոցի փողոց՝ ֆլեյտան թեւիս տակ:

Նինա Սերգեեւնան: Սիկտիվկարից էր՝ ոռու: Կապույտ աշքեր ուներ: Ընդգծված մարմին: Նուրբ դիմագծեր: Սպիտակ ատամնաշար ուներ:

Արդեն կոնյակի երրորդ, թե չորրորդ բաժակն է խմել, ես խմիչքին ձեռք չեմ տալիս, կորեացին արգելել է՝ կարող է մեքենան վարեմ:

Նինա Սերգեեւնան երկու ափերով երկու ստիճաներին է ձեռք տալիս, ասում է. «Եթե մեզ՝ կնանցոց թույլ տան, ձեզ չեշեններիդ, մեր ծծերով կխեղդենք, դուք ո՞վ եք»: Ասում եմ. «Ես չեշեն չեմ»:

– Ասում է. «Կապ չունի, դուք՝ կովկասցիներդ, բոլորդ ել չեշեն եք»: Նինա Սերգեեւնան նոր է դադարեցրել Նենեի՝ շղադարող արյունահոսությունը: Նրա աշխատասենյակի դուռը անընդհատ բացում են, գոռում է. «Չի կարելի»: Կոնյակ ենք խմում: Կորեացին ամեն կերպ ուզում է նրանից խոսք պոկել, թե այդ ի նշ արյունահոսություն է, ինչի հետ է կապված: Անընդհատ նպատակադիր խոսում է: Ասում է. «Նինա Սերգեեւնա, գիտե՞ս, հազար ինը հարյուր յոթանասունինը թվա կանին, Նենեն երբ մի տարեկան էր, մսաղացի պտուտակը կուլ տվեց, եւ փառք Բուդդային, առանց վիրաբուժական միջամտության անցավ»: Արձագանք չկա: Լուսնի առաջին քառորդից սկսած անձրեւ ում է քաղաքի վրա:

Ասիական ծագում ունեցող, Բուդդային հավատացող փեսացուն եկ ավ: Զանգահարել տուն՝ իմացել է: Գաղտնագիր կողպեքով, մաք ուր կաշվից կարված պայուսակը դեղին ձեռքից կախ, կանգնել է բոլորիս դիմաց: Զննելիս է սեռը նկատվում: Կորեացին աթոռ է դնում նրա տակ: Լիալուսնի երրորդ քառորդն էլ այսպէս անձրեւելով կանցնի: Մտքումս խնձորի պատկեր է ծագել, զարգանում երկրորդ հարկի՝ Նենեի պառկած հինգերորդ սենյակն էլ կա:

Կորեացին դարձյալ նպատակադիր խոսում է, կոնյակ եմ խմում, շրջվել է դեպի ինձ, թե. «Գիտե՞ս, արմյան, հազար ինը հարյուր ութսունմեկ թվականին, երբ Նենեն երեք տարեկան էր, խաղալիք մեքենայի դեկը կուլ տվեց եւ, փառք Բուդդային, դարձյալ առանց վիրա հատական միջամտության անցավ»: Նինա Սերգեեւնան չի արձագանքում, ինձ ասում է, թե. «Ի՞նչ պարտություն, եթե մեզ թողնեն, ոռու կնոց ծծերի փափկությունը բերաններիդ դրած՝ մենք ձեր ամբողջ Չեչնյան խեղդամահ կանենք»: Դարձյալ զույգ ձեռքերով հափոռում է զույգ ստիճաները: Խնձորին եմ նայում: Նրան ասում եմ. «Մենք քրիստոնյա ենք»: Ասում է. «Կապ չունի, ամբողջ Կովկասը չեշեններ են»:

Ճանապարհին կորեացին ասում է. «Նինա Սերգեեւնան լավ գինե կոլոզ է, բայց՝ հարբեցող»: Դեռ զիսի չի ընկել, ամեն կերպ ուզում է իմանալ՝ Նենեի հետ ի՞նչ է պատահել: Ասում է. «Գիտե՞ս, արմյան, հազար ինը հարյուր իննսունմեկ թվականին, երբ Նենեն տասներեք տարեկան էր, մեր աղախնու հետ, իմ նկուղից դուրս գալը տեսավ, դրան բանալին կուլ տվեց եւ, փառք Բուդդային, դարձյալ առանց

վիրաբուժական միջամտության անցավ»: Ինչքան միտք գնում է, հեռվում որոնում եմ խնձորը:

Գիշերը, Նենեի փոխարեն մայրն է իմ դիմաց կանգնել, ձկան բակ շերտերը շարում է ծրարների մեջ: Երեքորս ժամից միանգամից ընդհատում է աշխատանքը: Ոչ ինձ, ոչ ել կորեացուն՝ գետնին է նայում: Գլխապտույտ ունի: Գնում է:

Հաջորդ օրը՝ գիշերը, նրան կորեացին է փոխարինել, դեմ դիմաց ենք, ձկան բարակ շերտերը շարում է ծրարների մեջ, հանկարծ կանգնում է, նայում աչքերիս մեջ, անբնական գոռողով կողքին դրված դանակը նետում է ինձ վրա: Շուրջը դարձյալ ուրիշ, ինչոր սպանող բան է որոնում: Գոռում է. «Արմյան, ձեռքդ կկտրեմ, մատներդ գեղեցիկ են, աղջիկս սիրահարվել է մատներիդ»:

Ուկրաինացիներից մեկը նրա թեւերից է կառչել, մյուսը ինձ դուրս է տանում: Դրսում՝ մթան մեջ, ուղեղիս վրա դեռ զգում եմ կրով սպիտակեցված նկուղի ձերմակձերմակը: Ամբողջ գիշեր փողոցում գնալգալով՝ ծխում եմ:

Հաջորդ օրն ինքն է կանգնած դիմաց, Նենեն դեռ չի եկել հիվանդանոցից: Երեք ժամ արդեն աշխատել ենք, կես մետրանոց տապորն է շպրտում ինձ վրա, աղաղակում է, թե. «Արմյան, սիրտդ կկտրեմ, մատներդ շատ գեղեցիկ են, աղջիկս սիրահարվել է մատներիդ»: Ուկրաինացին ինձ դուրս է տանում, բոլոր այդպիսի հարձակում ներից հետո հստակ չի կարողանում պատկերացնել, թե ուզած ինչ է: Այգում ծխում ենք վրավրա: Առավոտյան կորեացին տումսի փող է տալ իս, ասում է. «Որպեսզի գիշերը քնած տեղդ չխեղդեմ, գնա՝ որտեղից եկել ես»:

Նենեն դեռ չի եկել հիվանդանոցից, ֆլեյտան թեւիս տակ՝ հեռանում եմ: Աղմուկի մեջ եմ, վնասում է մեջս գվլոցն այդ դեղին: